

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

red. en sekr. h. pootlaan 242, alkmaar

adm.: merelhoven 273, capelle a.d. ijssel

O. MOOIWEER — ENSCHEDE

Jezus verstoort Petrus' illusies

„Doch Hij keerde Zich om en zei tot Petrus:
Ga weg, achter Mij, satan;
Gij zijt Mij een aanstoot,
want gij zijt niet bedacht op
de dingen Gods,
maar op die der mensen.“

Mattheüs 16 : 23.

Hoe benaderen wij het lijden van Christus ?

Steeds weer realiseren we ons de moeite van het spreken over het lijden van Christus! Want je spreekt eigenlijk over dingen, die jezelf niet begrijpt. En je wordt in je spreken over de lijdende Heer belaagd door allerlei gevaren. Er zijn in het theater van het lijden en sterven van de Heiland der wereld zoveel nevenfiguren, die mijn aandacht van de Hoofdfiguur kunnen afleiden. Voorts zou ik kunnen denken, dat er een periode geweest is in het leven van Jezus, waarin Hij niet echt leed. Maar Zijn leven was geen opgaan, blinken en verzinken. Zijn leven was te typeren als een gestadige dood. Vele mensen willen het lijden van Christus niet ten volle honoreren. Door ongeloof geïnspireerd tasten zij naar allerlei vergelijkingsmateriaal in het menselijk vlak. Ja, maar, zo heet het dan: Vergelijkenderwijs zijn er wel mensen geweest in de geschiedenis, die zeker zo zwaar of nog zwaarder hebben geleden. *Maar wie durft Christus als de Unieke Heelmeester te plaatsen naast een ander?* Voorts moeten we ervoor oppassen, dat we ons zelf niet in dit verband als toeschouwer te kijk zetten. Het is levensgevaarlijk om te doen alsof je op de tribune zit, de wedstrijd tussen Christus en de duivel gadeslaat en vervolgens je eigen weg

gaat. U heeft alles te maken met de Christus en Zijn lijden, omdat God Zelf de verbanden gelegd heeft tussen Jezus' smarten en uw ongerechtigheden. *Omdat het gevecht tussen Christus en satan geen spannend spel was, maar volle realiteit, is ook uw verlossing geen hersenschim!*

Petrus meent het beter te weten

Na de belijdenis van Petrus, die van zo grote importantie was en is voor de kerk van alle eeuwen als keerpunt in de geschiedenis, was de rotsman een bijzondere opdracht verleend! Sleuteldienst is nu eenmaal geen zaak, die geen zorgen baart. Je moet maar weten wanneer je de deur precies moet openen en wanneer je diezelfde deur in het slot moet laten vallen. Jezus gaat echter verder! Hij wil als erkende Messias Zijn discipelen inwijden in het geheim van Zijn verdere levensloop en levenseinde op aarde. De Heer spreekt van Zijn vertrek naar Jeruzalem, de schone stad van Israels Opperheer. Maar datzelfde Jeruzalem zal de plaatsen van Jezus' Borgtochtelijk lijden afbakenen. Hij vertelt aan de Zijnen, dat hij VEEL zal lijden. En welke mensen zullen Hem dat aandoen? Het is opvallend, dat de Meester hier niet de Romeinen noemt als Zijn vijanden. Welk belangrijk aandeel zij ook hadden aan het lijdensproces van deze Messias, het beheersende van alles was, dat de Joden Hem ten diepste aan het kruis sloegen. Jezus stippelt voorts in deze eerste lijdensaankondiging heel de lijdensweg uit. Hij vermeldt ook, dat Hij straks zal worden opgewekt. *Wie de overwinning van Pasen verzwijgt, stelt zich tevreden met een afgekalfd evangelie!* Had Petrus dat maar vastgehouden!! Maar daar gaat hij nu net aan voorbij. Hij meent te

moeten ingrijpen. Daarom nam hij Jezus even terzijde. Hij berispte Hem. Hij hoopt maar, dat God er een stokje voor steken zal. Want een LIJDENDE MESSIAS past niet in het schema van de discipelen. Een dergelijk waandenkbeeld moet Jezus maar gauw laten varen! „God zij U genadig — dat zal U geenszins overkomen!“ Maar maakt Petrus dan de dienst uit?

Jezus' reactie

Laten we nu letten op Jezus' reactie! Hij wijst Zijn discipel terecht. Jezus keert Zich om en zegt tegen Petrus: „Ga weg achter Mij, satan“. Hiervan schrikken we toch wel. Is Petrus dan een satan? Niemand mag dit woord van de Heer afzwakken. Het is nl. opvallend, dat de Here Jezus ditzelfde woord — gedeeltelijk althans — ook sprak aan het adres van de duivel zelf, toen Hij de laatste aanval van zijn tegenstander pareerde: „Ga weg, satan.“ Toen was er ook eerst een hoogtepunt geweest, nl. de doop in de Jordaan waarop de verzoeking in de woestijn volgde. En hier? Had Petrus niet eerst als woordvoerder der kerk die schone belijdenis uitgesproken betreffende de Christus, de Zoon van de levende God?! Had Jezus daarin niet op een keerpunt der tijden Zijn Kerk uit de handen van Zijn Vader als een hemels kado ontvangen?! Maar nu wordt Hij opnieuw beproefd. Een steunblok wordt een struikelblok. Ja, maar bedoelde Petrus het dan niet goed? Och, goede bedoelingen zetten als zodanig geen zoden aan de dijk. *De hel zit vol met mensen, die het toch zo goed bedoelden!* Neemt Jezus dan de woorden, die Hij eerst sprak aan het adres van Petrus, nu weer terug? *Nee, Hij handhaaft wat Hij zei. Daarom wordt het des te erger voor Petrus.* Want nu moet de wachter eigenlijk zelf bewaakt worden. Dit woord zal voor u en mij wel altijd een raadsel blijven. Het is zo verleidelijk wat de duivel voorschotelt. „Niet doen, Heer, geen kruis, maar een kroon inkasseren als onverzettelijke Vrijheidssrijder!“ En de aanval voltrekt zich via één van Jezus' volgelingen. Zo wil de duivel in één slag Jezus en Petrus ver-

moorden. *Maar Jezus laat Zich alleen op Zijn tijd doden om zo juist Petrus te behouden en de duivel te verslaan.*

Het evangelie van de Middelaar

Zo openbaart Zich de Heiland hier opnieuw als de Middelaar! Want de ontaskering van de duivel is heilzaam voor Zijn kerk! Christus zegt niet alleen: Ga weg, maar: Ga weg **ACHTER MIJ**!! Wees geen obstakel op de weg naar de verlossing! Geef Mij de ruimte! Gij zijt Mij een aanstoot. Een skandalon, staat er. Dat betekent letterlijk: het haakje van een rattekleem, dat de val doet dichtslaan als een rat er tegen aan stoot. Van dat griekse woordje komt ons woord: *schandaal*. Want gij bedenkt niet de dingen van God, maar van de mensen. En u dan? Heeft u ook die naam verdiend? Calvijn betitelt ergens elk mens van nature als een „Satan“. Want wij begeren niet Gods wil te doen. Het vlees begeert tegen de Geest. En deze onwil stelt ons strafbaar! *Wat ons betreft was het nooit Pinksteren geworden! En was Petrus aangaat, was het nooit Pasen geworden!* Overal waar wij nu een andere weg naar de verlossing van ons menselijk bestaan kiezen, bedroeven wij de Geest van God. Niet wat de mens goeddukt is het criterium! Wat God van ons vraagt in Zijn Woord is normatief. *De dingen van God en de dingen van de*

IN DIT NUMMER

- Pagina 81
Ds O. Mooiweer,
Jezus verstoort Petrus' illusies
- Pagina 82
Ds E. R. Postma,
Vragen rond „het ambt“
- Pagina 83
Dr A. P. Muys,
Een beetje plagiaat 6)
Prof. C. Veenhof,
Nog eens de „scheppingsdagen“
- Pagina 84
D. W. L. Milo,
Rillandia
Ds M. R. van den Berg,
Jeremia (Bijbelstudie)
- Pagina 86
Gods werk onder Indianen en
Bosnegers
- Pagina 87
Prof. C. Veenhof,
De kracht van de christelijke politiek

mensen zijn niet met elkaar te vermengen. Dat moet ik voor ogen houden bij de toetsing van de beginselen en de praktische politiek van elke partij in ons goede vaderland. Daarop moet ik acht geven om de grenzen der kerk te kunnen ontdekken. Dat is voor mij richtinggevend in het sociale leven. Baseer ik mijn wensen op de Schrift of op de zogenaamde rechten van de mens? We kunnen allemaal, soms zonder het te weten, een obstakel zijn op de weg, waarlangs de

triumferende Christus alles voortstuwt naar Zijn grote dag! Jezus zegt nu nog: „Ga weg ACHTER Mij!” Dat is evangelie. Straks horen degenen, die Zijn bevel in de wind hebben geslagen, alleen maar en dan definitief: „Ga weg VAN Mij!”

Zo gij zijn stem dan heden hoort.
geloofst zijn heil- en troostrijk woord,
verhardt u niet, maar laat u leiden.

E. R. POSTMA — EINDHOVEN

Vragen rond „het ambt”

Aard en grenzen

Toch kom ik nog eens terug op die kerkeraadsuitspraak inzake de verhouding ambtsdrager-maatschappelijk werker. Punt van discussie werd o.m. „dat de taak van de ouderling, van de leden van de gemeente en van eventueel in te schakelen maatschappelijke werkers vraagt de unieke band tussen ambtsdragers en gemeente volledig te honoreren, met dien verstande dat eventueel in te schakelen maatschappelijke werkers geen werk verrichten aan en voor leden van de gemeente buiten de door de Heere gegeven, over de gemeente gestelde ambtsdragers om.”

Het is niet mijn bedoeling de hele discussie weer te geven. Wel zou ik een paar kanttekeningen en vragen willen stellen. Ook en vooral ter eigen overweging.

Het is duidelijk dat in bovengenoemde uitspraak aard en grenzen van het ambt in geding worden gebracht. Weliswaar wil niemand de term „ambtshoogmoed” in stelling brengen, maar de „ambtshoogheid” speelt dacht ik wel degelijk een rol: je mag „het ambt” niet zomaar passeren. Nu heeft het begrip „ambt” al in heel wat kerkelijke zaken een belangrijke rol gespeeld. Soms kreeg het bijna de bijmaak van een donum superadditum, d.w.z.: het maakte de drager tot iemand van een hogere, geestelijke orde en verleende hem een gezag (om niet te zeggen macht) dat bijna niet meer van deze wereld was.

Juist daarom herhaal ik nog eens wat ik al eens eerder schreef, dat mijn plaatselijke Christelijke Gereformeerde collega bij voorkeur spreekt van bijzondere diensten in de gemeente. Trouwens ook de oude Kerkenordening rubriciert de artikelen 2 t.m. 28 onder het hoofdstuk „Van de diensten”. In navolging natuurlijk van ar-

Kerkelijk Leven

klinkt hee lerg definitief (het lei: der Dienaren (!) des Woords, der Doctoren, der Ouderlingen en der Diakenen”. Zelf geef ik aan het woord dienst de voorkeur. Allereerst omdat het beschermt tegen overschatting van de toevertrouwde taak en van de drager ervan. In de tweede plaats omdat het woord ambt (in bovengenoemde zin) in de bijbel niet wordt gebezigd, het woord dienst daarentegen wel.

...blijvende wel onderscheiden...

Van overlang is ons bijgebracht dat de ene dienst niet hoger mag worden aangeslagen dan de andere (de praktijk m.n. inzake de verhouding ouderling-diaken was wel eens anders). Anderzijds diende men deze diensten wel te onderscheiden: de ene dienst is de andere niet.

Alweer „in de praktijk” blijkt dit laatste vaak moeilijk. De tijd dat hun taak bestond in „het bedienen der tafelen” en dat mannen (!) verkozen werden „die eigenlijk hun werk van de bediening der armen zouden maken” is voor wat ons land betreft merendeels voorbij. De veranderde maatschappelijke omstandigheden hebben er bij ons toe geleid dat het pakket van diensten in de sector hulpverlening aanzienlijk is veranderd en uitgebreid. De taken van diaken, ouderling en predikant hebben zoveel raakvlakken gekregen, dat het niet te verbazen is wanneer de oude gewoonte van „breed” en „smal” vergaderen van de kerkeraad in onbruik raakt.

Pastorale notities

Opdat we vast zouden geloven

De heilige Geest wil het geloof bij ons werken en versterken. Niet alleen door de wekelijkse Woordbediening in de samenkomsten van de gemeente, maar niet minder ook door de dagelijkse Schriftlezing en het persoonlijk bijbelonderzoek. Op deze wijze wordt ons van dag tot dag voorgehouden, wie God de Here is en hoe Hij van ons gediend wil worden. Dat Hij alles geschapen heeft en nog alles onderhoudt en regeert. Dat Hij almachtig is en wijs en goed. Dat Hij barmhartig en rechtvaardig is, genadig en groot van goedertierenheid. Dat alle dingen niet bij geval maar van zijn vaderlijke hand ons toekomen. Dat er buiten Hem geen musje ter aarde valt en dat de haren van ons hoofd alle zijn geteld. En nog zoveel meer. Allemaal dingen die we al lang weten. Maar de Here wil ze ons door zijn Woord telkens weer voor de aandacht brengen, opdat wij ze toch vast zouden geloven en er dagelijks ernstig rekening mee zouden houden. Meermalen komt het voor, als we iemand aan een waarheid uit de Schrift herinneren of hem een

uitspraak der Schrift voorhouden, dat gereageerd wordt met: dat weet ik wel! — of: dat weet ik allang! — zo in de zin van: vertel me eens wat ik nog niet weet. Want al weten we de dingen, we moeten ze geloven, we moeten er naar leven en handelen. Dáárom komt de Here ons in de prediking en bij het lezen en onderzoeken van zijn Woord ons die zeer bekende dingen gedurig voor onze aandacht brengen. Vrome reactie op de Schriftverkundiging en Schriftlezing is: Ja, wat heerlijk dát te mogen geloven!

We moeten oppassen, dat we de betekenis van Schriftverkundiging, Schriftlezing en Schriftonderzoek niet zoeken in een als maar nieuwe dingen en theologische vondsten en interessante kwesties opdiepen en daarover te gaan discussiëren. Voor dat gevaar hebben we ook onze jonge mensen in hun jeugdverenigingen en bijbelkringen te waarschuwen. De bijbel wil vóór alles gelóóf wekken, ons hart bekeren, ons leven heiligen, ons redden uit het eeuwige verderf. Dat moet in alle daadwerkelijkheid geschieden. We moeten leren luisteren en telkens weer luisteren naar wat de Here heeft gezegd en gedaan en beloofd, opdat we Hem toch zouden vrezen, dienen en liefhebben.

B. Telder, Bilthoven

Daar komt trouwens nog iets bij. Uit eigen ervaring weet ik dat je als predikant steeds meer werk krijgt dat elders door maatschappelijke werkers wordt verricht. En dat geldt echt niet alleen de predikanten, hoewel er in de gemeente vaak wel een voorkeur in die richting bestaat. Dat betekent een heel grote belasting voor de betrokkenen, nog daargelaten de vraag of zij deskundig genoeg zijn de hun voorgelegde problemen op te lossen: een belasting apart!

Vragenderwijs

Je zou natuurlijk kunnen volstaan met verwijzing naar een (deskundige) maatschappelijke werker — overigens: naar welke? Of, als dat mogelijk was, er een paar in de kerkeraad benoemen — maar: waar haal je ze vandaan? En: zouden ze dan als diakenen of als ouderlingen benoemd moeten worden? Nog daargelaten de vraag of de gemeentelieden ingenomen zouden zijn met de gekozenen... je moet elkaar nog liggen ook! Daarom wil ik nog eens terugkomen op dat „blijvende nochtans die ambten altijd onderscheiden”, een uitdrukking uit het oude bevestigingsformulier voor ouderlingen (en diakenen). Dat

tikel 2: „De diensten zijn vierdergaat daar om het kennelijk niet klein verschil tussen ouderlingen en dienaren des Woords). Wat ik hierover wil opmerken is vragenderwijs bedoeld. Gegeven is, dat de diensten in de gemeente heel wat raakvlakken hebben. Gegeven is ook dat diakenen niet zelf alle werk dat zij tegenkomen zelf moeten doen, maar dat zij heel de gemeente dienen te activeren zodat de grote verscheidenheid aan gaven tot dienst aan de hulp-behoevenden aangewend kunnen worden. Gegeven is eveneens dat diakenen nu eens wel dan weer niet tot de kerkeraad gerekend worden. En eveneens gegeven is dat een Christelijke Gereformeerde Synode destijds bepaalde, dat de kerken bij toerbeurt een diaken naar de classisvergadering zullen afvaardigen, zodat er geen kloof zou ontstaan tussen het ene en het andere deel der diensten. Gegeven dat alles rijst voor mij de (ik geef toe: riskante) vraag hoe sterk je staat als je stelt: „blijvende nochtans die ambten altijd onderscheiden.”

Ik weet natuurlijk best, dat die stelling berust op een aantal Nieuwtestamentische gegevens. Maar ik blijf opnieuw zitten met een vraag. De regelingen voor de orde in de gemeente, die laten we zeggen door de apostelen zijn ge-

troffen, zijn die per definitie onveranderlijk? Of zijn ze — ik weet hoe riskant de vraag alléén al klinkt — misschien ook „tijd-gebonden“?

We spreken graag over het „laatste der dagen“, het „einde der eeuwen“, het laatste tijdvak dat deze wereldgeschiedenis kent. Mijn eigenlijke vraag luidt: kent die Nieuwtestamentische (nog voortdurende) periode geen ontwikkeling? Is het een periode van stilstand? Zijn de door de apostelen gegeven regelingen onveranderlijk? Hebben wij in de nieuwe verbondsbedeling opnieuw een aantal „wetten“ mee en opgelegd gekregen, zoals Israël die kreeg in het oude verbond op de Sinaï? In hoeverre is het nieuwe Jeruzalem „vrij“ (Gal. 4:26)? In hoeverre zijn wij „zonen“, „vrijen“ (4:28-31)? Mag een ouderling „desnoods“ het avondmaal bedienen? En de doop? En een preek maken? Het zijn nog maar enkele voorbeelden. Maar er zit nog wel een andere

vraag aan vast. Waarbij ik er overigens zonder meer van uitga dat elke gemeenschap een bepaalde vorm van organisatie nodig heeft. Maar als met het Pinksterfeest van Hand. 2 een proces op gang gekomen is (de wederherstelling aller dingen), in hoeverre werkt dat dan door? Bijv. als het gaat om slavernij en dus ook de verhouding van werkgever-werknemer? Of als het gaat om de positie van de vrouw — al dan niet in een bijzondere dienst? Of als de mondigheid der gemeente ter sprake komt? Ik weet, dat heel wat zaken en termen door „de buitenwacht“ geannexeerd zijn. Dat neemt de rechtmatigheid van een eigen christelijke probleemstelling niet weg. O ja, die ongenoemde kerkeraad was de „binnen-verbandse“ kerkeraad van Zwolle. En een van de deelnemers aan de discussie, prof. dr J. Douma, schreef o.m.: „Hoe mondigder de gemeente, hoe begrensd der taak van haar ambtsdragers.“

A. P. MUYS — ZEIST

Een beetje plagiaat (6)

Het slot van artikeltje 5 liet ons zien, dat de existentionele theologen een beperkte en daardoor misleidende boodschap overbrengen. Heel het woord „boodschap“ is zelfs minder juist. Want „boodschap“ houdt toch inhoud in! En niet de inhoud van de bijbel wordt ons door deze theologen gebracht. De bijbel immers is voor hen maar een gewoon boek. De historische kritiek laat er weinig van over, zeggen ze. Een veilige basis voor ons denken en doen kan dat boek niet geven.

Eigenlijk is het mooie van de historisch-kritische methode, dat ze ons elke (vermeende) veilige basis ontnemen! We worden door haar teruggeworpen op geloven alléén!

Dan is dit het grote wonder, dat de bijbel door god gebruikt wordt als openbaringsmiddel. Let wel: niet om een inhoudelijke boodschap mee te delen. Want de bijbel is historisch, verleden tijd. God is in de daad. „De mens moet zich in de daad authentiek maken“, zeggen de existentialisten. „De mens moet in de ontmoeting met god authentiek worden“, zegt de existentionele theoloog.

In de ontmoeting met god in/tijdens de verkondiging als daad kan de mens toevallig, voor een ogenblik authentiek worden en de godservaring beleven, van een god, die altijd genadig is en heilzaam.

Die heel toevallig steeds juist van de bijbel gebruik maakt als middel voor die ontmoeting als daad. Die ons ook alleen maar in de daad der ontmoeting ontmoet, maar nimmer een feitelijke mededeling doet.

Nimmer? Sommigen onttrekken nog iets aan de macht van de historische kritiek. Bijvoorbeeld het historisch bestaan van Jezus van Nazareth, wat ze daar dan verder ook mee doen. Want er moet toch een inhoud wezen, zeggen ze paradoxaal tegen hun grondstel-

ling in. Het is inderdaad paradoxaal. We hebben daarin dan ook met het wonder te doen. Want een redelijke grond is daarvoor niet aan te voeren. Het ligt dus geheel buiten het gezichtsveld van de historisch kritische methode. Door dat wonder wordt die methode dan buiten spel gezet. Maar als dat specifieke wonder er is en de methode opzij schuift: waarom wordt er dan toch zo'n grote rol aan toebedeeld om de verdere bijbelinhoud zó te behandelen, alsof een wonder onmogelijk is, er geen feitelijke waarheid is, waardoor we ons onveilig gaan voelen? Als we uiteindelijk toch wel met een wonder te maken krijgen!

Dat wonder is op zich ook al wonderlijk! Want de toevallige ontmoeting, rechtstreeks van boven af, confronteert ons met de zwijgende stem van god. Wonderlijk: een zwijgende stem. Daar worden we echt niet veel wijzer van.

Daarom geven die „sommigen“ toch weer een echte inhoud van dat spreken aan. Die enkele inhoud is dan de bijbelse boodschap. Die juist als bijbelse boodschap aan de historische kritiek onttrokken is. Helaas is dat „bijbelse“ toch weer niet hetzelfde voor alle theologen. We zouden moeten leven naar het oordeel, het subjectieve oordeel van mensen.

In de theologie moet het echter gaan om wat God zegt, niet om wat Hij verzwijgt. Overigens komen we bij deze denkers mooie woorden tegen, ook bij hen die de ontmoeting met god helemaal inhoudloos maken; woorden die gemakkelijk beslag op ons krijgen, wanneer we ze gaan aanvaarden als „correcte“, „formele“ termen. Maar dat kan echt niet!

Ik geef maar: de vraag omtrent god wordt van gods zijde beantwoord in het kèrugma, de prediking..., daaruit ontluikt het geloof... die telkens nieuwe gave krijgen we door telkens weer gelovig (nd.!) te luisteren naar de

woordproclamatie, doch niet in de openbaring van feiten. De ontmoeting met god vindt plaats in coöperatie, nl. van gods decisie, beslissing vóór ons en de onze voor hem, voor zijn advent, zijn toekomst, die ons on-wereldlijkt, d.i. die ons bevrijdt van de slavernij van de natuur, de geschiedenis en speciale wetten. Daar straalt het ideaal van de humanistische soevereine mens duidelijk uit!

Zo komt de mens ook niet tot geloof, maar het geloof komt tot hem. (Ook een stelling die bij Heidegger haar parallel vindt.) Immers verlossing komt (voor hen) in de ontmoetingsgebeurtenis tot ons, wel met onderbrekingen maar toch telkens wéér gebeurend.

Dat zekere weten omtrent het toevallige gebeuren geeft zekerheid; géén gevoel van veiligheid door een vaste steun van een vaste duidelijke Woord-openbaring. Dat en die zij verre! Maar de zekerheid van het toevallige, het onzekere maar mogelijke gebeuren, dat wonder. Dat ook maar alleen het gebeuren van het ontmoeten is, in welke ontmoeting de zwijgende stem gods is. Die ons dus ook niets leert.

Dat doet de prediker wel: gods goedheid, genade en redding, zegt hij, komt in dat ontmoeten tot ons. De vraag is: waar wéét die prediker dat toch uit? En die ontmoeting komt recht van boven: ze moet dus toch wel een feit en feitelijkheid zijn! Maar op feiten kunnen we niet bouwen! zeggen ze zelf. Hoe weet de prediker dan dat allermindste stukje, dat hij van de inhoudelijke Schriftopenbaring overlaat? En moet de mens onder zijn kèrugma zich dus tóch maar op de mens, de prediker verlaten? Hangen we dan toch uiteindelijk af van de feitelijkheid, historisch en wel, van het kèrugma daar op de kansel? Die overigens maar een profaan podium is!

Gelukkig heeft het Woord wel een boodschap, die zeer vast is!

C. VEENHOF — KAMPEN

Nog eens de „scheppingsdagen“

Een herinnering

Ook deze week wil ik nog iets vertellen over de discussie die een halve eeuw geleden over de „scheppingsdagen“ is gevoerd. En ik wil speciaal daarbij weer Prof. Schilder aan het woord laten komen.

De discussies daaromheen waren erg verward. Onderscheidingen als „eigenlijk of oneigenlijk“, „letterlijk of niet-letterlijk“, „werke-

lijk of niet-werkelijk“, „hogere of lagere werkelijkheid“ werden door elkaar gehaald. Men ziet kans, zo schreef Schilder eens, om in een paar zinnen alle mogelijke filosofische onderscheidingen een reidsje te laten uitvoeren!

Schilder attendeert er op dat we in de kwestie van de scheppingsdagen helemaal niet te doen hebben met „hogere“ of „lagere werkelijkheid“. „Een dag van 24 uur of van 25 uur of van 240 uur

of 2400 uur, enz. enz. — zulk een dag is toch altijd een periode in de gewone „werkelijkheid“, een begrip uit de „tijd“, een heel gewone werkelijkheid, volstrekt geen „hogere werkelijkheid“.

En dan spreekt Schilder zijn oponent zó aan: „Gij kunt toch weten, dat ieder onder de „mensen van Assen“, die in gemoede meent, dat die dagen door de Schrift zelf niet bedoeld zijn als dagen van op de minuut af 24 uur, dit gevoelen aan de Schrift zelf ontlelen wil... Gij, brochureschrijver, zijt ten minste in een enkel zinnetje te mogen zeggen, dat de „Asser mannen“, die de „dagen“ van Genesis 1 anders dan als 24-uurs-dagen nemen, geen enkel deugdelijke grond uit de Schrift kunnen aanvoeren. Gij zijt ten dezen in uw

binnenste heel stellig verzekerd. *Het kan zijn, dat gij gelijk hebt*, al wekt uw redeneermethode niet bepaald het volste vertrouwen. Maar, met uw verlof, U weet natuurlijk, dat degenen, die hier in aanmerking komen (o.a. Bavinck en A. Noordt, C.V.) toch wel getracht hebben hun opvatting als door de Schrift zelf *geëist* of *toegelaten*, te bewijzen."

Er zijn onder hen drie groepen. Er zijn er die zeggen: „de eerste drie dagen stonden los van de positie van de aarde, tegenover de zon, daarom zijn althans die eerste 3 dagen misschien geen „gewone“ dagen van thans, dagen, door de zonne-stand beheerst, geweest; en, als 3 maal het woord „dag“ betekenen kan iets anders dan 24 uur, dan kan het ook zo zijn in 4 andere gevallen. of:

de zevende dag is geen gewone dag (onbepaalde duur); uit welke opvatting (b.v. door *De Wekker* verdedigd) anderen besluiten: maar als één keer op de 7 het woord „dag“ niet is: 24 uur, dan behoeft het de andere keren ook niet zo te zijn;

of: een „dag“ aan noord- of zuid-pool is geen 24-uurdag altijd; en toch heet dat een „dag“, en valt die „dag“ in de gewone, helemaal niet „hogere“, werkelijkheid; waarom zou dan in Genesis 1, dat zijn standpunt neemt, niet bij de aequator, niet op enige breedtegraad van de planeet Aarde, niet aan noord- of zuid-pool, maar uit het standpunt van God, die het heelal stelt, en tussen miljoenen hemellichamen ook de Aarde in beweging zet, waarom zou in Genesis 1 dan het begrip „dag“ ook niet kunnen zijn een ander d.w.z. langer (of korter, dat kan ook) tijdsbestek dan onze zonnedag?"

Schilder voegt hier in een noot aan toe: „Wat waren dat voor „dagen“ voor de zon de aarde beheerste? Dagen voor het éne halfroond? Of voor het andere? Dagen die licht en donker geleidelijk deden opschuiven? Calvijn (op Gen. 1:3) weet het niet en acht het ook nutteloos, verder te vragen."

☆☆☆

Nadat dit alles betoogd te hebben, verklaart Schilder dat principieel aan de Schrift recht gedaan blijft, als drie dingen vaststaan:

„1e. dat geen enkele voorstelling ingang vindt in ons gelovig denken, tenzij dan, dat men in goede meent aan de Schrift deze te mogen ontleen of ze met de Schrift te kunnen verbinden;

2e. dat wetenschappelijke onderzoekingen, die buiten de Schrift omgaan nooit een bindende maatstaf voor ons gelovig denken zijn (AANLEIDING kunnen, mogen, en moeten ze zelfs altijd zijn voor nadere toetsing van ons inzicht,

omdat wij ons kunnen vergist hebben in onze bewering: dit zegt de Schrift, maar maatstaf mogen ze nooit zijn; zodat, wanneer het zeker is: dit en dat is door de Schrift geleerd, geen enkele wetenschap zich ooit als rechter over de Schrift stellen mag);

3e. dat de werkelijkheid, waarover men spreekt, de werkelijkheid blijft van de tijd, waarin wij met alle schepsel hier op aarde leven, en van de ruimte, waarin de wereld door God geplaatst is." Aan deze voorwaarden is, aldus Schilder, door die „mannen van Assen“ welke in de Scheppingsdagen niet dagen van 24 uur zien, voldaan „in hun (overigens geheel officieus) spreken over Genesis 1."

Schilder voegt aan deze woorden nog dit toe: „Laat mij het nu kras mogen zeggen: iemand kan een waarheid zeggen maar tot die waarheid komen door een onlogische redenering in een overigens principieel verkeerd opgezet betoog. En een ander kan een onwaarheid verkondigen, door een onlogische, inconsequente redenering in een overigens principieel zuiver betoog. In zulk een geval is de eerstgenoemde man, die op dat éne incidentele punt gelijk heeft, principieel een ketter, en is de tweede, die in dat incidentele geval ongelijk heeft, principieel een orthodoxe."

De grote beslissende vraag is „langs welke wegen hun redenering gaat, hoe zij principieel staan tegenover het openbaringsbegrip der Heilige Schrift, en in hoeverre ze bereid zijn, of niet bereid zijn, te bukken voor wat de Schrift zegt, zodra eenmaal duidelijk gebleken is, dit of dat zegt de Schrift uitdrukkelijk."

Tot zover Schilder over de kwestie-scheppingsdagen.

M. R. VAN DEN BERG — LEIDEN

JEREMIA

JEREMIA 11:1-14

Polarisatie

Als de weigering om te luisteren naar Gods Woord harder en onverzettelijker wordt, verdiept zich de kloof tussen de HERE en zijn volk. Dan treedt er polarisatie op. Tot nu toe kwamen we meer dan eens de gedachte bij de HERE tegen: komen ze nog tot inkeer. Wat zou het fijn zijn, als Israël zich bekeerde. Maar doordat Israël zich blijft verhard, komt er in Jeremia's prediking langzamer-

D. W. L. MILO — VIERHOUTEN

RILLANDIA

U weet natuurlijk met dichte ogen de plaats Rilland op de kaart aan te wijzen. Niet? Nu, ergens midden tussen Bergen op Zoom en Goes kunt u het vinden. Bij de binnenkomst op het eiland Zuid-Beveland, juist, daar.

Nu, in dat Rilland, zo schreef een Zeeuwse krant onlangs, werd iemand spontaan gehuldigd door de dorpsbevolking. Men liep te hoop. Een straat werd naar hem genoemd. De fanfare kwam er aan te pas, een actie-comité had de touwtjes in handen, de jeugd kreeg haar deel van de feestvreugde, de bevolking liep uit mitsgaders de kreti en de pleti. En op de royale krantenfoto ziet u de heer en mevrouw Van Damme (hij in stemmig pak, zij stralend in zebrapatroon en met bloemen) onder het nieuwe straatbordje: „Boer M. Van Dammelaan". Daaronder, voor de belangstellende, de nadere kwaliteiten van de vernoemde: schrijver, Soembakenner en boer.

—o—

Zo, nu weet u over wie we het hebben. Jazeker, over onze broeder M. van Damme uit Rilland, van wiens hand u wellicht de studie „Wetten ten Leven" kent en van wie u nog vorig jaar enkele bijdragen in dit goede blad hebt gelezen.

Br van Damme is een royale man, die het toch voor zichzelf nauw neemt. Hij zou een zoonanbidder zijn geworden, zegt hij zelf, als hij niet tijdig met God de Heere bekend was gemaakt. Hij staat zeer dicht bij de natuur en leeft daarom dicht bij de Schepper. Zijn religie is geen pseudo-theologie — maar een praktijk der godzaligheid. Geen woorden maar daden, schijnt hij te denken. En levende temidden van de stoffelijke overvloed van het Westen benauwde hem de armoede op onze zendingsvelden. Daar moest wat aan gedaan worden, meende hij. En op een goede dag in september, de oogst binnen zijnde, reisde Van

hand een accentverschuiving. Het accent komt nu meer te liggen op de weigering zich te bekeren en op de verdergaande verharding en daarmee op de onafwendbaarheid van het oordeel. En daarom zegt de HERE tot Jeremia: Bid niet meer ten behoeve van dit volk. Bid niet meer om afwendings van het oordeel. Want Ik luister niet naar dat gebed. En als het oordeel is losgebarsten en het volk in zijn nood tot Mij roept, luister ik ook niet. Dan moeten ze hun steun ook maar zoeken bij hun afgoden. Dat is de lijn die je in de nu komende profetieën kunt ontdekken. De situatie verscherpt zich.

Verbond

Hoofdstuk 11 geeft eerst een ka-

rakterisering van de houding van Israël tegenover Jahweh door de eeuwen heen. Het begint met een herinnering aan de sluiting van Gods verbond met Israël en aan het sleutelwoord dat bij die verbondssluiting aan de orde is. De HERE zinspeelt in de verzen 1-4 op Deut. 27. Toen Israël vlak voor de grenzen van Kanaän stond, gaf Mozes aan Jozua de opdracht, dat hij na de intocht de vloek en de zegen van het verbond aan het volk moest voorhouden: de zegen vanaf de berg Gerizim, de vloek vanaf de Ebal. Mozes somt dan in Deut. 27 een hele reeks vervloekingen op. Op elk daarvan moest het volk „Amen" antwoorden. En al die vervloekingen worden samengevat in de woorden: Vervloekt is hij die de woorden van deze wet niet metterdaad vol-

Damme weg naar Soemba. Ging op zijn eentje eens wat aan ontwikkelingshulp doen.

Hij had werktuigen en zaaigoed en zo vooruit gestuurd met de boot. Daarbij een trekker en een ploeg, niet te vergeten. Zelf kwam hij per vliegtuig op de zendingspost van ds P. P. Goossens bij Waingapoe aan. Daar vond hij verder zijn weggetje wel. De wereld is niet zo groot. Hij ploegde en egde, zaaide en pootte mais en soyabonen en meer kostelijk voedsel. Daar stonden de bruine broeders van te kijken: gaat dat zo? Het was een wonder in hun ogen. In enkele uren werd een stuk land klaar gemaakt, waar een 170 bruine zielen weken lang over plachten te doen! Zij zagen het maar doorgrondde het niet.

Toen heeft Van Damme zijn medemensen haarfijn uitgelegd, hoe je snel en economisch kunt werken met modern materieel. Om meer uit de bodem te halen, meer spijs voor de hongerigen te verwerven en tot enige welvaart te komen.

Zie, dat is nu letterlijk ontwikkelingshulp. Al jaren geleden hoorde ik van een professor, die vanuit Zuid-Amerika aan zijn moeder schreef: laten ze ophouden geld te sturen, want dat komt niet terecht; laten ze goede vaklui sturen, die de bevolking hier de akkerbouw kunnen leren. En steeds meer mensen, wie de nutteloze welvaart verdriet, gaan er een deel van hun leven zelf wat aan doen. Want geluk is niet een zaak van je giroboek — maar van persoonlijke hulp. Welvaart breng je niet met geld — maar met bijgebrachte vakbekwaamheid en overgedragen werkdrijf.

Zo zag br Van Damme dat zitten. En zo dééd hij het ook meteen maar. Kosten voor eigen rekening uiteraard. Wat een wonder dat zijn dorp hem, toen hij na drie maanden terugkwam, meteen maar in de bloemetjes zette. Een laan werd naar hem genoemd — nu ja, voor een week, voor een dag. En een pintke bier gevat, allez zulle, het liep tegen carnavaal en een mens wil wel eens wat.

„Dan moet je zulke dingen niet al te ernstig nemen”, zegt br Van Damme begrijpend. En nederig. Maar het was niet voor de eerste maal, dat deze schrijver, Soembakener en boer zijn geloof toonde in daden van naastenliefde. Ongevraagd en buiten alle kranten om kwam mij al vele jaren geleden het volgende verhaal ter ore.

—o—

Het speelde in de tijd vlak voor de zogenaamde „vrijmaking” in onze

kerken. Een van onze predikanten was als eerste geschorst en hield een huissamenkomst. Afzetting volgde. Onze predikant zou brodeloos zijn geworden om den gelove. Want zo kwetsbaar is het „beroep” van predikant, sociaal gesproken. Een gemeente kan totaal en gezamenlijk vergeten, dat zij haar predikant de schriftelijke garantie in zijn beroepsbrief heeft gegeven: dat hij met zijn gezin zonder zorg van het Evangelie zou kunnen leven. Als hij „fout” gaat, heeft hij zijn rechten verspeeld; dan moet hij maar niet „fout” gaan. Want zo zijn onze manieren.

Br Van Damme kende die manieren niet. Hij had gezworen tot zijn schade en toch veranderde hij niet. U mag de naam van deze broeder nu verder vergeten — maar u moet voor uw leven onthouden, dat zulke wonderen voorkomen in het rijk Gods. Morgen kan de Heere God u nodig hebben voor zijn wonder en dan staat u er niet meer zo groen tegenover.

Ja, geld is een bizonder goed, zei meen ik prof. dr P. A. Diepenhorst. En gelijk had hij. Want geld dat stom is maakt recht wat krom is. Voelt u? Niet alleen kunnen we slechte dingen met geld camoufleren — maar soms ook worden slechte dingen met hulp van geld tengoede gekeerd. „Met hulp van de onrechtvaardige mammon”, zegt het Evangelie. Want geld blijft symbool van de Mammon, de god van de levenszekerheden. Daarom kun je aan de besteding van geld zien... hoe het karakter van zijn eigenaar is.

Aan het verloop van een beekje, een bergstroom, zie je het verloop van het terrein. En als je vaak aan de oever van geldstromen hebt gestaan, krijg je kijk op het menselijk karakter. Men hoeft werkelijk niet naar Washington, om een Watergate-schandaal te zoeken; niet naar London voor een Perfumo-verwikkeling; niet naar Burbank Cal. voor een Lockheed-affaire. Vlak bij ons, in onze naaste omgeving, in de geur van het kerkelijk leven, bruisen de geldstroompjes. Spelen hun rol in de kerkelijke politiek. In alle richtingen. Maken recht wat krom is, maken wit wat zwart was. Worden ten goede gebruikt en ten kwade. Geldmensen zouden u daar boeiend over kunnen vertellen.

Maar hier is iets gebeurd, dat het daglicht kan lijden. En het is niet ter ere van broeder Van Damme, dat dit verhaal geschreven wordt — maar ter ere van de Gever van alle goeds, de eigenaar van goud en zilver mitsgaders alle vee op duizend bergen. Hij stelt ons in staat iets van ons bezit en onze kracht en ons intellect beschikbaar te stellen voor onderontwikkelden. Hij leert ons wel te doen aan alle mensen; inzonderheid aan de huisgenoten des geloofs.

HULP BIJ BIJBELSTUDIE

brengt (Deut. 27 : 26). Daarop grijpt de HERE terug in Jer. 11 : 3: Vervloekt zij de man die niet hoort naar de woorden van dit verbond.

Het is belangrijk deze woorden eens nauwkeurig te vergelijken met de formulering van Mozes. Mozes spreekt over de „woorden van deze wet”, terwijl Jeremia zegt: „de woorden van dit verbond”.

Dat is geen tegenstelling. Wet en verbond staan niet tegenover elkaar. Dat wordt nogal eens gedacht. Bij wet denkt men dan aan een soort politieverordening, een

reglement. Maar dat is niet juist. Gods wet staat niet tegenover zijn verbond, maar is dat verbond. Gods wet is zijn verbondsstatuut, de leefregel voor de omgang met de HERE. De wet van God draagt het karakter van verbond.

Blijk van genade

Als Gods wet het karakter draagt van verbondsstatuut, sluit dat elke mogelijkheid om door wetsvervulling iets te verdienen bij voorbaat uit. De genade van God komt niet binnen het bereik van de mens door middel van zijn wetsvervulling, maar is al vooronderstelling van de wet. De wet regelt de omgang van de mens met God binnen het kader van Gods genade. Het is niet zo, dat Israël in de weg van de wetsvervulling

moest proberen binnen de sfeer van Gods genade te komen, maar het is juist omgekeerd. In zijn genade geeft God aan Israël de mogelijkheid om in gemeenschap met Hem te leven. In dat kader geeft Hij dan zijn wet om duidelijk te maken op welke wijze het volk in die genadegemeenschap kan blijven leven. De genade van God vloeit niet voort uit Israëls wetsvervulling, maar de wet vloeit voort uit Gods genade.

Dat is een heel wezenlijk punt. En er bestaat op dit punt een volledige overeenstemming tussen het Oude en Nieuwe Testament. Het contact en de gemeenschap met God bloeit altijd op uit Gods genade en draagt dan het karakter van een verbond. Zo is het ook vandaag nog. Onze verhouding tot God is gebaseerd op Gods ge-

nade die in Christus naar ons toegekomen is. En die genade draagt ook nu het karakter van een verbond. Niet-voor niets wordt Christus, de Knecht van Jahweh, in Jesaja 42 : 6 „een verbond voor het volk” genoemd.

Met andere woorden: Christus vervult voor ons de rol die de wet voor Israël had. In die zin is Christus het einde der wet. Hij is in plaats van de oude wet gekomen. Hij is nu onze wet. Wij kunnen alleen maar in de genadegemeenschap met God blijven, als we ons oriënteren op Hem, zoals Israël dat alleen maar kon door zich te oriënteren op de wet van God.

Gods werk onder Indianen en Bosnegers

Van de Heer R. de Jong te Paramaribo kreeg ik een knipsel toegezonden uit het blad „De West” in Suriname, waarvan ik de inhoud zo opmerkelijk vind, dat ik het graag ter kennis breng van al de lezers van 'Opbouw'.

Het stond in het nummer van 27 september 1976, onder het opschrift 'Ter overdenking' en was ondertekend door Sprokkelaar (een gepensioneerd onderwijzer en lerend ouderling in de chinese kerk van de Evangelische Broedergemeente, br. Mastenbroek).

B. Telder

Palumeu ¹⁾ tussen Brazilië en Sierra Leone

Drie krantenberichten trokken deze week onze aandacht.

In het Amazonegebied is een Indianenstam zichzelf op doeltreffende wijze aan het uitroeien door systematisch onmiddellijk na de geboorte te doden. De stam is door de openlegging van het gebied in aanraking gekomen met de westerse beschaving en ziet nu geen mogelijkheden meer om volgens eigen levenspatroon te blijven voortbestaan. Binnen afzienbare tijd zal er van dit volk niets meer over zijn.

Het Braziliaanse oerwoud zit vol met soortgelijke drama's.

Tweede bericht.

Sierra Leone werd in 1961 een onafhankelijke republiek aan de Westkust van Afrika. Sedert de onafhankelijkheidsverklaring heeft het land al drie staatsgrepen meegemaakt, twee geslaagde en een mislukte. Het is op dit ogenblik aan z'n vierde president bezig: Siaka Stevens.

Grote delen van het land worden geplaagd door een golf van rituele moorden en mensenoffers. Een en ander is het gevolg van de opleving van een bepaald soort oude Afrikaanse „koeltoeroe”, waarin velen hun eigen identiteit menen te moeten terug vinden. In 1973 liet n.b. een minister een moeder met haar baby ritueel offeren! Dit jaar liet een andere, ontslagen minister een meisje van negen jaar „kopen” en ritueel offeren. De delen van het lijke werden tot obia's verwerkt om de man z'n verloren ministersbaantje te laten terugkrijgen. Ook kanibalisme grijpt er weer steeds meer om zich heen; niet vanwege de honger, maar vanwege de herleving van de oude religieuze koeltoeroe. Daarbij valt het op, dat meer dan de helft van de deelnemers aan deze misdaden behoort tot de „intelligentia” van dit land, dat ook lid is van de V.N.

Derde bericht: terwijl u dit leest zijn op de airstrip Palumeu meer dan zeshonderd Indianen bijeen, samen met een kleine groep Bosnegers om vier dagen achtereen de bijbel te bestuderen, onderlinge ervaringen uit te wisselen, te zingen, te bidden en als christenen de eenheid der gelovigen daadwerkelijk te beleven.

Trio's en Wayana's zijn de initiatiefnemers van de conferentie, die nu al voor het vierde achtereenvolgende jaar gehouden wordt. Voorts zijn er Wai Wai's uit Guyana, die hier een voettocht van een paar weken voor over hebben gehad en die op vier plaatsen kano's hebben moeten maken om rivieren over te steken. Verder zijn er ook nog Akurio's en Apalais. Het lijkt werkelijk wel een kleine Verenigde Naties, daar in het binnenland. Alle sprekers (hoofdzakelijk Indianen en Bosnegers) worden in vijf talen vertaald.

Per dag worden vijf samenkomsten gehouden, afgewisseld door samenzang (uit speciaal hiervoor samengestelde zestalige liederbundels), bidstonden en, niet te vergeten, gemeenschappelijke maaltijden.

Weken tevoren reeds hebben de Indiaanse vrouwen enorme hoeveelheden cassavebroden gebakken en hebben de mannen bergen wild geschoten en gebarbecot.

Er mag ook wel speciaal vermeld worden, dat alle kosten door de mensen zelf gedragen worden; voeding, gasoline, spijkers, zinkplaten e.d. alles hebben ze zelf betaald.

Het is inderdaad een wonderlijke ervaring, een Akurio uit een pot te zien eten met een Wai Wai en een Trio z'n brood te zien delen met een Wayana.

Vijftien jaar geleden zou zo iets onmogelijk geweest zijn en bleef men elkaar in groot wantrouwen zo ver mogelijk uit de buurt. Vijftien jaar geleden zou men deze airstrip alleen maar als slagveld hebben kunnen gebruiken om vten uit te vechten. En nu...

„Tot ziens in Barneveld”

Nog maar weer een woordje over onze „ontmoetingsdag” in Barneveld op zaterdag 16 april.

Graag zou het comité willen dat vóór 31 maart door de contactpersoon uit elke gemeente werd opgegeven hoeveel personen naar Barneveld komen. Daarbij graag de vermelding van het aantal volwassenen, kinderen van 4-12 en van 0-4 jaar! Allen zijn van harte welkom. Het adres van de man aan wie deze inlichtingen moeten doorgegeven worden is C. van der Mark, Henri Dunantlaan 38, Barneveld.

Het comité zou het fijn vinden als veel jonge mensen naar Barneveld zouden komen! Er is voor hen veel te doen.

Jongeren-muziekgroepen en

-koren, ook jongelui die goed een instrument bespelen worden dringend uitgenodigd te komen en mee te doen. Verschillende muziekgroepen, koren en solisten zegden reeds hun medewerking toe! Er is in de pauze van twee en een half uur volop gelegenheid om muziek te maken en te horen. Wie „produktief” mee willen doen aan de „muzikale sector” van de „ontmoetingsdag” wordt verzocht zich op te geven bij de man die de muzikale leiding van deze dag heeft: Ir. J. Mulder, Boschdijk 380, Eindhoven, tel. 040-444429. Mevr. M. Godschalk-van Muyden verschaft inlichtingen over het program van de jeugd van 4-12 jaar. Adres: Heggeranklaan 33, Eindhoven, tel. 040-115716. En Mevr. C. P. den Boer-van Santen te Nijkerk, Brahmsslaan 44, tel. 03494-1106 doet dat desgewenst over de kinder-crèche.

Tot volgende week!

En voorts: „Tot ziens in Barneveld!”

C.V.

Hier moet toch wel iets heel bijzonders achter zitten!

Dat bijzondere is, dat zestien jaar geleden een groepje positieve Amerikaanse christenen een zendingsgenootschap stichtte „The Door to Life Gospel Ministries”, met de bedoeling stammen die nog nooit met het evangelie in aanraking geweest waren, te bereiken. Op rationeel niet te verklaren wijze voelde men zich gedrongen, het gebied van de Trio's en de Wayana's als eerste werkterrein te kiezen.

Vijf Amerikaanse echtparen kwamen daartoe naar Suriname en vestigden zich aanvankelijk in tenten tussen de Indianen om hun taal te bestuderen en menselijke contacten te leggen; een levensgevaarlijke zaak.

Later hebben de Indianen verteld dat ze meermalen geprobeerd hebben deze vreemdelingen te doden, maar dat het hun nooit gelukt is.

Intussen deden deze moedige pioniers ontstellende ontdekkingen omtrent de denk- en leefwijze van deze primitieven. Het bleek dat hun leven uit een grote angst bestond, omdat ze omringd meenden te zijn door talloze boze machten, die er alleen maar op uit waren hun leven te vernietigen. Daardoor bestond hun leven dan ook uit een aaneenschakeling van bezweringen en taboes.

Bijzonder gruwelijk was, dat ongeveer 80% van de pasgeboren kinderen door de moeder werd doodgeslagen of weggegooid. Zodra zich nl. tijdens de zwangerschap of kort na de bevalling iets

onaangenaams voordeed, werd dit toegeschreven aan boze geesten, die d.m.v. de baby hun invloed uitoefenden. Praktisch alle moeders die nu kinderen ouder dan vijftien jaar hebben, hebben vroeger deze praktijken toegepast. Verleden jaar was er op de conferentie een vrouw, die vertelde dat ze negen van haar eigen kinderen had gedood. Dat was toen een heel gewone zaak. Vandaar dan ook, dat deze stammen steeds op de rand van uitsterven leefden.

Ook het doden van tegenstanders vooral d.m.v. vergif, was een gewone zaak. Een conferentieganger, die in anciënteit de oudste christen is, vertelde dat hij twee weken voordat de zendingen zich bij hen kwamen vestigen, nog drie mannen gedood had. Deze mannen zouden zich als tegenkandidaat van zijn broer bij de kapiteinsverkiezingen hebben kunnen presenteren.

Ook tussen de families onderling bestond de grootste naijver, die er weer oorzaak van was, dat men het grootste deel van z'n tijd en energie verknoeide met het bedenken van afweermiddelen en het beoefenen van zwarte magie. Tussen deze primitieven vestigden zich de „Door to Life”-pioniers, die zich na een paar jaar associeerden met de hier reeds werkende West Indies Mission (van o.a. Het Goede Boek). Ze bestudeerden de moeilijke indianentaal en begonnen ze op schrift te stellen. Ze verleenden waar mogelijk medische hulp en leerden hun vrienden ook lezen

¹⁾ Palumeu ligt in Zuid-Suriname.

en schrijven. De Indianen bleken zeer lievergierig te zijn. Ze vertelden hun ook de reden van hun komst: de goede boodschap van de God die hemel en aarde geschapen heeft en die in Christus in mensengedaante tot ons gekomen is om ons uit de macht der demonen te verlossen.

Voor degenen die werkelijk geloofden was dit evangelie een enorme bevrijding. Ze werden (zoals Palumeu ons vandaag bewijst) totaal andere mensen.

Ze doodden hun baby's niet meer, al was de bevalling nog zo moeilijk geweest; ze vervloekten en vergiftigden elkaar niet meer. In tegendeel, ze merkten dat ze door hun geloof in een geheel nieuwe gemeenschap waren opgenomen: de gemeenschap van Gods kinderen, waartoe ook andere families en stammen en volken behoorden. De wereld begon er ineens heel anders uit te zien, het leven kreeg ineens een heel andere inhoud voor ze. Dat bewijzen de conferenties op Palumeu wel, het resultaat van vijftien jaar bijbels leven en denken. Nu eten Wajana's en Trio's uit een potje en zit een Akurio met een kleine Wai Wai op z'n knie. Nu lopen daar jonge vrouwen stralend rond met een baby op de arm en een kleutertje aan de hand.

De vloek van de kindermoord is weggenomen.

Een groepje vrolijke Bosnegergasten uit Albina en Tabiki vertelt nu lachend dat ze vroeger neerzagen op Indianen, maar ook doodsbang voor ze waren. Nu delen ze elkaars brood en binden ze hun hangmatten naast elkaar en zingen ieder in eigen taal op dezelfde melodie tot eer van dezelfde God die ze uit hun van demonieën doortrokken cultuur verlost heeft en ze tot vrije mensen heeft gemaakt. Verloste mensen en daardoor veranderde mensen.

Een merkwaardig ding is ook dit dat deze christenindianen er nu spontaan zelf op uittrekken naar stammen over de Braziliaanse grens, om daar van hun levensverandering te getuigen. Enthousiaste getuigen, die maar niet npraten wat een paar bakra's²⁾ ze voorgekauwd hebben, maar die door heel hun gedrag en leefwijze laten zien dat het evangelie in hen tot vlees en bloed geworden is.

Als we vandaag Palumeu plaatsen tussen Brazilië en Sierra Leone, dan is er alle reden voor volk en regering van ons land om bijzonder dankbaar te zijn voor wat er gebeurd is en nog gebeurt door de kracht van het evangelie, gebracht door gehoorzame en onbaatzuchtige christenen.

C. VEENHOF — KAMPEN

De kracht van de christelijke politiek

Tot de boeken die ik altijd weer lees behoren die van Groen van Prinsterer. Onlangs werd aan de V.U. de stelling verdedigd dat diens „Ongeloof en Revolutie” in onze dagen van aangrijpende actualiteit is. En daarmee is geen woord teveel gezegd. Met profetische helderziendheid heeft hij de ontwikkeling van het volksleven in onze eeuw voorzien. Geen wonder ook: hij kende de Heilige Schrift als weinigen en hij kende ook de historie in de haar uiteindelijk beheersende krachten als weinigen.

☆☆☆

Bladerend in zijn boeken kwam ik een paar uitspraken tegen die op duidelijke wijze „het devies van de vlag der christelijke historische richting” verduidelijken. Men weet het: dat devies, het levensdevies van Groen was „In ons isolement ligt onze kracht.” Dit woord is altijd weer misverstaan. Net zoals het woord „antithese” later. Men heeft Groen in de schoenen geschoven, dat hij een letterknecht, een sectariër was. Je zou een lange lijst van, soms intens gemene, scheldwoorden kunnen opstellen die deze bij uitstek nobele christen en Nederlander naar het hoofd zijn geslingerd.

Groen verduidelijkt zijn zinspreuk evenwel keer op keer. Ik zal een paar van die verduidelijkingen noemen.

Zo schreef hij: „In ons isolement, of wilt ge liever een hollands woord: in onze zelfstandigheid, in onze beginselvastheid ligt onze kracht. Een kracht die het heterogene afstotend, even daardoor al wat homogeen is aantrekt.”

Dit, zo zei Groen, is geen *paradox*, maar een *axioma*!

En om ieder misverstand af te snijden verklaarde hij ook nog: „De vasthoudendheid aan eigen standpunt is, bij mij althans, *afhankelijkheid* van beginselen wier kracht in de ordeningen Gods ligt. Isolement als gevolg van *onderworpenheid* alleen (dit is steeds mijn ervaring geweest) ligt de wezenlijke kracht van *elk die belijdt*.”

☆☆☆

Dit „isolement” heeft allereerst betekenis voor de politiek. Groen schreef letterlijk: „De toekomst van Nederland wordt beheerst door de kracht, die de zich thans noemende *christelijk-historische partij* betonen zal om zich te ontworstelen aan de vernederende rol van dienares, speelbal en werktuig der conservatieve partij en zich te verheffen tot een *zelfstandige* partij, waarbij uit *iedere*, naar verversing en vernieuwing strevende partij, van welke benaming ook, zich aansluit al wie eerbied heeft voor de waarheid en de godsdienstzin, en in verband daarmee voor vrijheid en recht.”

☆☆☆

Ten gevolge van deze keuze voor dit isolement, juist *ten gevolge* daarvan, was Groen voorstander van een zeer vergaande samenwerking met velen. Immers, juist zij die een *vast standpunt* kozen en daarop *stevig staan*, kunnen zich dat, zonder gevaar van heen en weer geslingerd te worden en onduidelijk of onwaarachtig te worden, veroorloven.

En, zo schreef Groen: „De Antirevolutionaire partij heeft, omdat zij op de *waarheid berust*, sympathie voor *al wat in de verschil-*

lende richtingen waar en goed is. Daarom, terwijl zij, ondanks de onverdraagzaamheid der Roomsche Kerk, aan de Rooms-katholieken ter goeder trouw de rechten en vrijheden verleent welke van hun gelijkstelling het gevolg zijn, verblijdt zij zich tevens in al wat nog in die Kerk tegenover het ongeloof, aan de dierbaarheid van het Evangelie getuigenis geeft. Daarom, ook waar zij het Conservatief *stelsel* afkeurt, prijst zij in de mannen des Behouds de mens om de ontwikkeling der wanbegrippen tegen te gaan. Daarom kan zij in de voorstanders der Revolutie de wens naar vrijheden niet misprijzen, ook wanneer zij betreurt dat hun de aard en de voorwaarde van *echte* vrijheid onbekend blijft. En daarom kan zij onder alle Gezindheden, in menig opzicht, begunstigers tellen en de welwillendheid ondervinden van hen aan wie zij, ook bij verschil van denkwijze, desalniettemin, door het opkomen voor Godsdienst, recht, vrijheid en orde, rechtstreeks of zijdelings gewichtige diensten bewijst.”

☆☆☆

Zijn deze woorden niet ten volle actueel?

Kerknieuws

Ds D. J. A. Brink — Ds D. J. A. Brink hoopt op zondag 20 maart a.s. afscheid te nemen van de gemeente te Assen om D.V. op zondag 3 april a.s. zich aan de kerk te Haarlemmermeer-Oostzijde te verbinden.

Ds E. R. Postma — Ds Postma te Eindhoven hoopt rond Pasen voor zes weken naar Curaçao te vertrekken om de gemeente aldaar te dienen. Verschillende preekbeurten en een deel van de katechisaties zullen in die tijd worden waargenomen door de legerpredikant, Ds J. Smelik.

Wormer — Het adres van de scriba is: K. Schoute, Engewormer 17, Wormer, tel. 075-283189.

Haren (Gron.) — In het „Mededelingenblad” van de Gereformeerde Kerk te Haren-Gn. lezen wij van de hand van de redakteur H. L. Faber het volgende (d.d. 5 maart 1977):

„Het is nu mogelijk geworden een dienaar des Woords te beroepen. (De gemeente heeft nl. op een financiële aktie om de vaste vrijwillige bijdragen fors te verhogen bijzonder goed gereageerd, O.M.) Het is fijn, dat dit op zulk een eendrachtige wijze gebeurde. Een tweetal kerkeraadsleden heeft met een gemeentelid, br. A. Ezinga, op vrijdag 18 februari een gesprek gehad met br. Plantinga en hem gevraagd zich zo spoedig mogelijk in de kerkelijke weg beroepbaar te stellen, opdat het ons mogelijk is hem daarna te beroepen. Wij hebben hem gezegd, dat de gemeente, zowel jong als oud, hem van harte begeert als Dienaar des Woords en dat wij met el-

kaar de Heer bidden om zijn komst. Wij hopen, dat het verlangen van deze broeder zal zijn ons mettertijd te gaan dienen als predikant. Br. en zr. Plantinga hebben de wens te kennen gegeven om zo spoedig mogelijk nader kennis te maken met ons, zo mogelijk begin april. De kerkeraad zal zich binnenkort er over beraden op welke wijze dit het beste kan.”

Uitspraak over „de vrouw in het ambt.” „De vergadering van de kerken in de regio noord heeft zich in haar zittingen van 5 april '76, 21 juni '76, 29 nov. '76 en 21 febr. '77 beziggehouden met de haar door de kerk van Groningen voorgelegde schriftelijke vragen van 11 mrt 1976 inzake „de vrouw in het ambt.”

De vergadering, in aanmerking nemende, dat Groningen alleen gevraagd heeft Schriftgegevens (zo deze er zijn) aan te voeren tegen het stellen van de vrouw in het ambt, constateert, dat bij de besprekingen niet zodanige bezwaren naar voren zijn gebracht, dat met stelligheid moet worden uitgesproken, dat het stellen van een vrouw in het ambt van ouderling of van diaken strijdig is met Gods Woord.

Wat de gevolgen van een eventueel openstellen van deze ambten door de kerk van Groningen betreft, spreekt de vergadering uit, dat de gemeenschaps-oefening met de zusterkerken daardoor niet zal mogen worden geschaad.

Gezien echter het feit, dat velen het nemen van zulk een beslissing thans zullen betreuen, moet gevreesd worden, dat deze verwijderend zal kunnen werken.

De vergadering verzoekt de kerk van Groningen dan ook met het oog hierop te overwegen haar principe-besluit niet uit te voeren. Intussen zal dan in de kring van onze kerken het inzicht in deze zaak kunnen groeien en mogelijk in eendrachtigheid een gemeenschappelijk standpunt worden gevonden.”

²⁾ Bakra's zijn blanke Europeanen of Amerikanen.

Reformatische Bijbelschool, Zeist

In september a.s. hoopt de stichting Reformatische Bijbelschool een nieuwe opleiding te starten die in Zeist plaats zal vinden. De stichting, die bijna 5 jaar bestaat, kent een driejarige dagschoolopleiding, in Zeist, en twee vierjarige zaterdagopleidingen, in Rotterdam en Zwolle. Voor alle drie opleidingen blijkt grote belangstelling te bestaan. De dagschool heeft 50 studenten, die zich voorbereiden op taken in het onderwijs, de gemeente en het zendings- en evangelisatiewerk. Voor het nieuwe jaar is de school al weer volgeboekt.

Naast de driejarige dagschool komt er in Zeist een afgeronde, éénjarige, vormingscursus, die beoogt mensen die door hun vooropleiding tot het technisch, administratief of verplegend middenkader behoren aan te trekken. Wie een andere opleiding kan compenseren door een gelijkwaardig ervaringsniveau is ook welkom. Studenten die voor hun studie zijn uitgeloot komen ook in aanmerking.

Het ligt in de bedoeling om de inhoud van de Bijbel te bestuderen, maar ook veel aandacht te geven aan de vragen van onze tijd en aan de (ethische) vraagstukken die in de industrie, de verpleging enz. kunnen leven. Het aksent ligt meer op het verkrijgen van inzicht dan op het verkrijgen van louter kennis van deze stof.

Voor nadere informatie richt men zich tot de Ref. Bijbelschool te Zeist, Slotlaan 241, Zeist, tel. 03404-24166.

**Hardinxveld-Giessendam
Calvijnsschool voor MAVO**

Merwedestraat 1, tel. 01846-3180

Gevraagd m.i.v. 1 augustus 1977:

DOCENTEN

voor
Nederlands (volledige weektaak)
Muziek (zeven à tien lessen)

Van gegadigden wordt verwacht dat zij het Christelijk onderwijs uit overtuiging willen dienen.

Sollicitaties te richten aan de directeur, J. Koekkoek, bij wie tevens inlichtingen te verkrijgen zijn. (Tel. privé 01833-2130).

Te huur:

In Apeldoorn

GERIEFELIJKE WONING

met tuin, in juli, red. prijs.

Liefst 1 à 2 echtparen.

Tel. 055 - 262247

Levende stenen

Ds. A. H. Algra

In dit boekje vertelt de schrijver over de Bijbelvertalingen, over de Drie Formulieren van Enigheid, over de psalmberijming, over de kerkelijke formulieren, over Calvijn, over de zending, en over de geestelijke strijd van onze dagen. Een boek dat uitstekend geschikt is om als belijdenisgeschenk te geven. 96 pag. f 9,25.

Vekondiging en verwachting

Ds. O. Mooiweer

Twee belangrijke aspecten van de Kerk des Heren: zij verkondigt getrouw het Woord, in liefdevolle onderwerping aan Zijn gezag, en leeft in gehoorzaamheid naar Zijn grote dag toe, die zij met verlangen verwacht. De auteur heeft zijn stof als volgt ingedeeld: 1. De prediking van het Evangelie. 2. De dienst van de diaken. 3. Tongentaal en gebedsgenezing. 4. Kerk en geloofsbelijdenis. 5. Het gezin in de branding. 6. Leven uit het Woord.

Geschikt voor persoonlijke meditatie en voor gezamenlijke bespreking. 136 pag. f 14,90

Verkrijgbaar bij de boekhandel en uitgever

Buiten & Schipperheijn, Amsterdam

Valkenburgerstraat 106 - Tel. 020-236612 - Postgiro 22960

En ik hoorde een stem uit de hemel zeggen:
schrijf, zalig de doden die in de Here sterven, van nu aan.
Ja, zegt de Geest, dat zij rusten van hun moeiten, want hun werken volgen hen na.

Openbaring 14:13

Heden nam de Here tot Zich Zijn kind, onze lieve man, vader en grootvader

Henderik Roelof Rookmaaker

op de leeftijd van 55 jaar.

Ommeren, A. M. ROOKMAAKER-HUITKER
Suawoude, HANS, AAGJE en HINKO
Amsterdam, KEES
MARLEEN

Ommeren, 13 maart 1977
Dr. Guépinlaan 23

De begrafenis heeft plaatsgevonden op woensdag 16 maart te Eck en Wiel.

De Vrijgem. Geref. Kerk van Amsterdam-C. geeft met gevoelens van droefheid — maar tegelijk dankbaar voor het vele dat de Here in hem heeft gegeven — kennis van het overlijden van haar vroegere ouderling, broeder

Dr H. R. Rookmaaker

Wij eren hem als iemand die ons voorging
in het letten op de wereld buiten ons.

De kerkeraad namens de gemeente:

H. de Jong, praeses
F. H. Ottersberg, scriba

Amsterdam, 14 maart 1977

De Gereformeerde Sociale Akademie „DE VIJVERBERG” te Ede vestigt de aandacht op de mogelijkheid per 1-8-'77 te beginnen met de

part-time opleiding H.B.O.

in de studierichtingen:

- maatschappelijk werk; en
- sociaal cultureel werk.

Deze cursus staat open voor degenen die een HAVO of M.B.O. hebben genoten en ten minste 25 jaar zijn.

Uitzondering op deze regel is in sommige gevallen mogelijk.

Inlichtingen zijn te verkrijgen bij de adm. van de akademie. Aanmelding zo spoedig mogelijk bij het adres: Padberglaan 1-3, Postbus 8071, Ede, tel. 08380-18540.

Voor al uw

handels- en familie drukwerk - boeken en folders

is uw adres

DRUKKERIJ „STEENBERGEN”

Nooitgedacht 3 — Zeist

Redaktieleden:

Drs H. de Jong; Mr. dr J. Meulink; D. W. L. Milo;
Ds E. R. Postma; Ds H. Smit

Adres van de Redactie:

K. Muller, H. Pootlaan 242, Alkmaar, tel. 072-16767

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”, Nooitgedacht 3, Zeist,
tel. 03404 - 12452.
Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Abonnementenadministratie:

Merelhoven 273, Capelle a/d IJssel, tel. 010-504178

Abonnementsprijs:

f 35,— per jaar of f 18,50 per halfjaar.
Buitenland f 45,— per jaar of f 60,— per luchtpost.
Giro 40 49 45.

Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 dec. eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.